

POSTANOWIENIE

Dnia 5 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk

w sprawie **P. C.**,
uniewinnionego od zarzutu popełnienia czynu zakwalifikowanego z art. 217 § 1 k.k.,
na posiedzeniu bez udziału stron (art. 539e § 1 k.p.k.),
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 5 lipca 2023 r.,
skargi obrońcy na wyrok sądu odwoławczego – Sądu Okręgowego w Toruniu
z dnia 10 marca 2023 r., sygn. IX Ka 405/22,
uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Toruniu
z dnia 27 kwietnia 2022 r., sygn. VIII K 336/21,
i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania
na podstawie art. 539e § 2 *in principio* k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

- 1. skargę oddalić;**
- 2. obciążyć oskarżonego P. C. kosztami sądowymi postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 27 kwietnia 2022 r., sygn. VIII K 336/21, P.C. został uniewinniony od zarzutu popełnienia czynu zakwalifikowanego z art. 217 § 1 k.k., polegającego na tym, że w dniu 20 marca 2021 r. w S. gm. O., dopuścił się naruszenia nietykalności cielesnej w stosunku do P. D. w ten sposób, że bez jakiegokolwiek powodu uderzył go pięścią w klatkę piersiową i szarpał go za ubrania. Ponadto sąd rozstrzygnął w przedmiocie kosztów postępowania.

Rozstrzygnięcie to zostało poddane kontroli odwoławczej na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela prywatnego P. D., który zaskarżył wyrok sądu pierwszej instancji w całości na niekorzyść oskarżonego P. C..

Po rozpoznaniu apelacji Sąd Okręgowy w Toruniu wyrokiem z dnia 10 marca 2023 r., sygn. IX Ka 405/22, uchylił zaskarżony wyrok sądu *a quo* i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Toruniu do ponownego rozpoznania.

W skardze na wyrok sądu odwoławczego obrońca P. C. zarzuca orzeczeniu sądu *ad quem*, na podstawie art. 539a § 3 k.p.k., obrazę prawa procesowego mającą istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj.:

1. art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 454 k.p.k. w zw. z art. 8 § 1 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. poprzez rozstrzygnięcie za sąd rejonowy, któremu będzie przekazana sprawa wszystkich zagadnień faktycznych i prawnych i nakazanie mu zastosowania swojego toku rozumowania w całości, tym samym pozbawiając przyszłego sądu rejonowego możliwości samodzielnego rozstrzygnięcia zagadnień faktycznych i prawnych oraz pozbawiając oskarżonego prawa do obrony;
2. art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 454 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. poprzez dokonanie za sąd rejonowy, któremu będzie przekazana sprawa, oceny prostego materiału dowodowego i narzucenie swojej interpretacji zdarzenia, tym samym pozbawiając w przyszłości sąd rejonowy możliwości samodzielnej i swobodnej oceny materiału dowodowego w postaci nagrania wideo, a oskarżonego pozbawia możliwości obrony;
3. art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 454 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. poprzez pozbawienie w przyszłości sądu rejonowego możliwości obiektywnej oceny materiału dowodowego narzucając mu sposób rozstrzygnięcia sprawy;
4. art. 433 § 1 k.p.k. poprzez rozstrzygnięcie sprawy ponad sformułowane przez oskarżyciela prywatnego zarzuty tj. przeprowadzenie polemiki z ustalonym prawidłowo stanem faktycznym przez Sąd Rejonowy i dojściem do skrajnie odmiennych spostrzeżeń na podstawie tego samego materiału dowodowego.

W konkluzji autor skargi na wyrok sądu odwoławczego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę na wyrok sądu odwoławczego wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela prywatnego P. D. jej autor wniósł o uznanie jej jako oczywiście bezzasadnej, a w konsekwencji oddalenie skargi w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona przez obrońcę oskarżonego P. C. skarga na wyrok sądu odwoławczego okazała się oczywiście bezzasadna i jako taka podlegała oddaleniu.

Skargę na wyrok sądu odwoławczego można wnieść wyłącznie z powodu naruszenia przez wyrok sądu odwoławczego (którym uchylono wyrok sądu pierwszej instancji i przekazano sprawę do ponownego rozpoznania) art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w przepisie art. 439 § 1 k.p.k. (art. 539a § 3 k.p.k.). Skarga kierowana przeciwko wyrokowi odwoławczemu o charakterze kasatoryjnym nie może być zatem traktowana — co należy silnie zaakcentować już w tym miejscu — jako surogat zwyczajnego środka odwoławczego czy stanowić wehikuł procesowego wykorzystywanego jako platforma dla podnoszenia innych zarzutów, niż nawiązujące do naruszenia przepisów wskazanych w art. 539a § 3 k.p.k. Nie służy ona bowiem ponownej weryfikacji zarzutów wyartykułowanych w zwyczajnym środku odwoławczym czy sanowaniu innych uchybień, których ewentualnie dopuścił się sąd odwoławczy. Jak trafnie podnosi się w orzecznictwie „Sąd Najwyższy, jako organ procesowy powołany - w myśl przepisów rozdziału 55a Kodeksu postępowania karnego - do rozpoznawania skargi na wyrok kasatoryjny sądu odwoławczego, nie jest organem uprawnionym do dokonywania własnej oceny, ani zasadności zarzutów podnoszonych w apelacjach stron do których odnosi się ten zaskarżony wyrok, ani też do przeprowadzania analizy poprawności argumentacji zaprezentowanej w związku z tymi zarzutami przez sąd odwoławczy” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 2020 r. sygn. V KS 19/20, SIP «Lex» nr 3127136). W innym judykacie uznano, że cyt.: „postępowanie w trybie skargi na wyrok sądu odwoławczego nie służy do dublowania przeprowadzonej już w sprawie kontroli odwoławczej. Przedmiotem kontroli w tym postępowaniu jest tylko stwierdzenie, czy uchylając wyrok sądu pierwszej instancji z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania, sąd odwoławczy kierował się podstawami wydania wyroku kasatoryjnego wskazanymi w art. 539a § 3 k.p.k. oraz czy takie

rozstrzygnięcie było w konkretnej sprawie konieczne” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2019 r. sygn. II KS 8/19, SIP «Lex» nr 2683385).

Przesłanki, których zmaterializowanie się obliguje sąd odwoławczy do wydania orzeczenia kasatoryjnego i przekazania sprawy do rozpoznania sądowi pierwszej instancji zostały określone w treści art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k. Ustawa postępowania karnego wymienia wśród nich wystąpienie którejkolwiek z bezwzględnych przyczyn odwoławczych wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., niezbędność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego oraz konieczność procedowania przez sąd odwoławczy w sposób zgodny z dyspozycją reguły *ne peius*, która ogranicza procesową dopuszczalność wydania przez sąd *ad quem* orzeczenia skazującego w układzie procesowym, w którym sąd pierwszej instancji uniewinnił oskarżonego.

Przedmiotem kontroli prowadzonej przez najwyższą instancję sądową w ramach postępowania zainicjowanego skargą na wyrok sądu odwoławczego jest zatem orzeczenie kasatoryjne objęte skargą na wyrok sądu odwoławczego (art. 539a § 1 k.p.k.), które poddawane jest weryfikacji wyłącznie poprzez pryzmat uchybień wskazanych w przepisie art. 539a § 3 k.p.k. i badanie, czy mimo tego, że warunki te się nie zmaterializowały i w konsekwencji brak było podstaw do orzekania kasatoryjnego, to sąd *ad quem* wadliwie wydał tego typu orzeczenie. Poddając analizie zaskarżone orzeczenie sądu odwoławczego z tej perspektywy Sąd Najwyższy nie przeprowadza jednak kontroli o charakterze apelacyjnym, to jest nie bada ponownie zasadności sformułowanych w zwyczajnym środku odwoławczym zarzutów ani nie kontroluje orzeczenia sądu drugiej instancji pod kątem istnienia ewentualnych innych uchybień o charakterze apelacyjnym, lecz weryfikuje, czy w istocie doszło do zmaterializowania się — oraz wyartykułowania tego przez sąd przeprowadzający kontrolę apelacyjną — przesłanek prawnych uzasadniających wydanie orzeczenia kasatoryjnego taksatywnie wymienionych w treści przepisu art. 539a § 3 k.p.k.

Przenosząc powyższe uwagi na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że — w sposób nienaruszający prawa materialnego — sąd *ad quem* po przeprowadzeniu pogłębionej analizy stanu faktycznego ustalonego w sprawie, doszedł do przekonania, że oskarżonego P. C. należałoby uznać winnym

zarzucanego mu przestępstwa i wydać orzeczenie skazujące oskarżonego. Stanowisko sądu *ad quem* opiera się w tym zakresie na rzetelnie uzasadnionym stanowisku, bazującym na ocenie zeznań pokrzywdzonego P. D., oględzinach nagrania z monitoringu i krytycznej ocenie wyjaśnień oskarżonego P. C.. Sąd odwoławczy poddał zasadniczej krytyce ocenę dowodów przeprowadzoną przez Sąd Rejonowy w Toruniu, zaś lektura uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 10 marca 2023 r., sygn. IX Ka 405/22, wskazuje na to, że stanowisko co do konieczności skazania oskarżonego zostało oparte na rzeczowej ocenie zgromadzonego materiału dowodowego, mającej oparcie w kryteriach oceny dowodów skodyfikowanych w przepisie art. 7 k.p.k.

Jeśli chodzi o poszczególne uchybienia wyartykułowane w skardze na wyrok sądu odwoławczego, to wszystkie zarzuty oznaczone w *petitum* należało ocenić jako w zasadzie niedopuszczalne w postępowaniu inicjowanym nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia uregulowanym w Rozdziale 55a Kodeksu postępowania karnego. Naruszenie art. 8 § 1 k.p.k. ani art. 6 k.p.k. (zarzut z pkt 1) nie może być przedmiotem tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia (art. 539a § 3 k.p.k.). Skądinąd twierdzenie autora skargi na wyrok sądu odwoławczego, jakoby sąd odwoławczy rozstrzygał cokolwiek za sąd rejonowy i pozbawiał ten sąd możliwości samodzielnego rozstrzygnięcia zagadnień faktycznych i prawnych jest w sposób oczywisty błędne. Sąd odwoławczy dokonał własnej oceny dowodów, która doprowadziła go do wniosku, że wydanie orzeczenia ekskulpującego P. C. było wadliwe. Zapatrywania prawne i wskazania sądu odwoławczego co do dalszego postępowania są wprawdzie wiążące dla sądu, któremu sprawę przekazano do ponownego rozpoznania, ale przecież „wskazania sądu odwoławczego nie mogą dotyczyć sposobu oceny poszczególnych dowodów” (art. 442 § 3 zd. pierwsze i trzecie k.p.k.), a zatem sąd *a quo* ma niczym nieskrępowaną swobodę w tym zakresie i może dokonać odmiennej oceny zgromadzonych w sprawie dowodów. Także zarzuty opisane w pkt. 2-3 *petitum* są dotknięte tym samym mankamentem procesowym — opierają się one na tezie, jakoby sąd, któremu przekazano sprawę do ponownego rozpoznania był związany oceną dowodów dokonaną przez Sąd Okręgowy w Toruniu. Zarzut wskazany w pkt. 4 *petitum* także został oparty na podstawie nie wskazanej w przepisie art. 539a § 3 k.p.k.

Sąd odwoławczy wydając orzeczenie kasatoryjne postąpił zatem zgodnie z regułą wynikającą z przepisu art. 454 § 1 k.p.k. Po rozpoznaniu zarzutów apelacji oskarżyciela prywatnego oraz przeprowadzeniu własnej, pogłębionej analizy dowodów zgromadzonych w sprawie doszedł do wniosku sąd *ad quem*, że P. C. należałoby uznać winnym popełnienia zarzuconego mu czynu, odośnie którego został niesłusznie uwolniony od odpowiedzialności karnej przez Sąd Rejonowy w Toruniu. Z uwagi na kateryczne implikacje wynikające z blokady procesowej przewidzianej przez art. 454 § 1 k.p.k., stojącej na przeszkodzie orzekaniu reformatoryjnemu w takim układzie procesowym, Sąd Okręgowy w Toruniu nie miał zatem innego wyjścia, jak tylko uchylić zaskarżone orzeczenie sądu *a quo* z dnia 27 kwietnia 2022 r., sygn. VIII K 336/21 i przekazać sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.

Skargę na wyrok sądu odwoławczego – Sądu Okręgowego w Toruniu wniesioną przez obrońcę P. C. należało więc w konsekwencji oddalić, zaś kosztami postępowania nadzwyczajnozaskarżeniowego związanymi z postępowaniem zainicjowanym wniesieniem skargi na wyrok sądu odwoławczego obciążyć oskarżonego.

AG

[ał]